PG EVEN SEMESTER EXAMINATION, 2024

SANSKRIT

4th Semester

Course No : SANECC - 653 (B)

(Purvamīm s)

Full Marks : 70

Pass Marks : 28

Time : 3 hours

The figures in the margin indicate full marks for the questions

(Answer five questions taking one from each unit)

ā̃S ṅ ŕ ṃ ṁ ū

Unit - I

1. (a) i) भाष्यंनाम किमस्ति ? 2+4+8=14

ii) मीमांसाद■र्शनस्य कति अधिकरणानि सन्ति ? तेषां नाम लिख्यताम् ।

iii) 'वेदमधीत्य स्नायात्' इति स्मृतिवाक्येन स■ 'अथातो धर्मजिज्ञासा' इति सूत्रस्य विरोधोऽविरोधोऽस्ति नवेति विचार्यताम् ।

(b) मीमांसाद■र्शनसम्मतं धर्मलक्षणम् अनुपदं ■ाावरभाष्यदि■ाा व्याख्यायताम् ।14

Unit - II

2. (a) i) कुमारिलभट्टदि■ाा मीमांसाद■र्शनस्य मौलिकतत्त्वानि सम्यगुपस्थाप्यताम् । 10+4=14

ii) कुमारिलभट्टस्य कृतिनिचयं समासतः लिख्यताम् ।

(b) प्रभाकरभट्टस्य जीवनं मीमांसा■ाास्त्रे तस्य अवदानं च समासतः पर्यालोच्यताम् । 4+10=14

(Turn Over)

Unit - III

3. व्याख्यायताम् –

(a) i) लोके इत्यादिभाष्यस्य षडर्थान् संप्रचक्षते। 7x2=14
भाष्यकारानुसारेण प्रयुक्तस्थादितः पृथक् ।।

ii) अध्या■रस्य वाक्येषु व्यत्यासस्य च सम्भवात्
तेनैषामिति सूत्राणां पारार्थ्ये सत्यपि ग्र■: ।।

(b) iii) सूत्रेष्वपि समानत्वात् प्रत्याख्यानं न भुज्यते। 7x2=14
न व्याख्यानव्यमित्येवं प्रत्याख्याने च सिध्यति ।।

iv) अस्य दृष्टविरुद्धत्वात् फल्गुत्वाच्चापि पूर्वयोः।
मध्यमे चातिदौर्जन्यात् परिसंख्यैव युज्यते ।।

Unit - IV

4. व्याख्यायताम् –

(a) i) विरोधः युगपत् दौर्वल्यं वेदवाधनात् । 7x2=14
स्नानस्य तेन बाधः स्याद्धर्मजिज्ञासया वलात् ।।

ii) विरोधित्वेन वाध्येत न तु मध्वादिभक्षणम् ।
तस्माद् गुरुकुले तिष्ठन्मधुमांसाद्यवर्जयन् ।।

(b) iii) अथ■ाब्देन यो वाधः पुरस्तादुपवर्णितः 7x2=14
तन्मात्रस्यैव वाधोऽत्र दृष्टार्थत्वात् प्रद■र्शितः।।

iv) स्मृतिप्राप्तमिदानीं तु मधुमांसाद्यवर्जनम् ।
प्रतिषेधन्नदृष्टार्थं सूत्रकारो न ■ोभते ।।

Unit - V

5. a) i) मीमांसापरिभाषानुसारं कर्मणः विविधत्वं वर्ण्यताम् । 7x2=14

ii) मीमांसापरिभाषानुसारं वेदः कतिविधः के च ते ?

(b) व्याख्यायताम् :

i) वेदवोधिताऽनिष्टसाधनताकोऽधर्मः । 7x2=14

iv) प्राप्तं कर्मा■ात्य फलाय गुणविधौ फलाय गुणवाक्यम् ।

★★★